

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cursus Theologico-Moralis

Ad usum Tyronum elucubratus, Et in Quotidianis Prælectionibus
Quoad ea, quæ Moralis Theologia disputat De Sacramentis, & Censuris

Viva, Domenico

Patavii, 1723

Quæstio VI. De Satisfactione.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40650

si forte non esses baptizatus, satis esset ad salutem baptismus fluminis, qui habetur per actum amoris Dei super omnia, ad quem conari tenereris.

VII. Advertit tamen de Lugo, & Tambur., quod si sciress, unum ex decem, vel viginti hominibus tantum non esse baptizatum, & tu esses unus ex illis decem, vel viginti, tenereris baptismum suscipere sub conditione; quia in tam parva multitudine baptizatorum dubium esset prudens. Im-

mo cum indubitatum sit, reliqua Sacramenta invalide suscipi, non suscepto prius Baptismo fluminis, si certum esset unum ex quinquaginta, aut amplius non fuisse baptizatum, omnes illos obligarem ad iterato suscipiendum baptismum sub conditione. Sufficit enim quodvis leve dubium, non tamen levissimum ad hoc Sacramentum sub conditione iterandum, ob ingentia damna, quæ ex ejus carentia proveniunt.

Q U Æ S T I O V I.

De Satisfactione.

Diximus, materiam proximam Sacramenti pœnitentiæ constitui non solum ex dolore, & confessione, sed etiam ex satisfactione. Hanc autem, prout est in executione, esse partem integram non videtur dubium, cum possit haberi essentialiter constitutum Sacramentum, antequam satisfactio ponatur; Utrum autem satisfactio, prout est in proposito, seu propositum ponendi satisfactionem sit pars essentialis? Dissentiunt Theologi; Et videtur probabile, quod sic, quia, ut infra dicemus, qui habet animum suscipiendi hoc Sacramentum, debet habere propositum adimplendi pœnitentiam iungendam.

Supra etiam diximus quæst. I. art. I. ex D. Th., satisfactionem, sive sit in proposito, sive in executione, conferre ex opere operato non solum remissionem pœnæ, sed probabiliter etiam augmentum gratiæ habitualis; Tum quia operatur, ut pars Sacramenti, cujus proprium est conferre gratiam habitualement; tum etiam quia Sacramentum pœnitentiæ institutum est non solum per modum iudicii, sed etiam per modum medicinæ; ergo satisfactio, quæ, prout est a iudice, causat remissionem pœnæ temporalis, prout est a medico, debet animam agram reficere, & sic causare aliquem gradum gratiæ, a quo anima curetur, & reficiatur; Necnon conferre jus ad auxilia aliqua in ordine ad præservandum homines a peccatis, & ad peccata emendanda: Quamvis hos effectus non habeat satisfactio, si in statu peccati mortalis ponatur, ut patet; nisi tamen sublato obice, ut putat Suar. sect. 8. Con., Fagund., alique.

Communiter Doctores censent, non esse mortale ponere satisfactionem sacramentalem in statu peccati mortalis; tum quia dubium est, An satisfactio causet ex opere operato gratiam; tum etiam quia, quamvis sit mortale ponere obicem gratiæ primo producendæ, non videtur tamen mortale ponere obicem augmento gratiæ, ut docent Ledesm., Delacruz. Utrum autem sit saltem veniale implere pœnitentiam in statu peccati mortalis? De Lugo negat; alii affirmant. Certum tamen est, per eam satisfieri obligationi; non secus
ac

ac qui ob malum finem jejunat, satisfacit obligationi jejunii, ut bene notat Vasq.; quia univèrsim non est obligatio implendi præcepta in statu gratiæ, & satisfactio adhuc in statu peccati posita habet suum effectum principalem, qui est punire hic delicta, & reddere difficiliorem relapsum, ut docet Trident. sess. 14. cap. 8.

His explicatis, Quæremus primo nonnulla, quæ pertinent ad confessarium imponentem satisfactionem, seu pœnitentiam: Secundo, quæ pertinent ad pœnitentem in ordine ad injunctam satisfactionem: Tertio de Commutatione pœnitentiæ. Et quia satisfacere possumus pro peccatis non solum solvendo pœnitentiam a Confessario injunctam, sed etiam lucrando indulgentias, ideo de his, ac de suffragiis in calce hujus tractatus, prout per tempus licebit, agemus.

ARTICULUS I.

De Pœnitentia a Confessario injungenda.

- I. Quibus de causis possit Confessarius aut nullam, aut levem pœnitentiam injungere?
- II. Num possit pœnitentia solum sub consilio injungi?
- III. Pœnitentia gravis pro venialibus imposta sub gravine, an sub levi executioni mandanda est?
- IV. Injungi pro pœnitentia possunt etiam actus interni, ac opera præcepta, necnon opus pro defunctis, aut per alium ponendum.
- V. Num possit post absolutionem Pœnitentia imponi?

QUæritur primo, An teneatur semper Confessarius pœnitentiam injungere?

Respondeo, per se loquendo teneatur, etsi per accidens aliquando non teneatur. Probat, quia Trident. hæc habet sess. 14. cap. 8.: *Debent primo Sacerdotes Domini, quantum spiritus, & prudentia suggererit, pro qualitate criminum, & pœnitentium facultate satiatas, & convenientes satisfactiones injungere; Ne si forte peccatis conniveant, & indulgentius cum pœnitentibus agant, levissima quadam opera pro gravissimis delictis injungendo, alienorum*

Pars VI.

peccatorum participes efficiantur. Quare ex Trident. constat debere Confessarium pœnitentiam injungere. Quod probatur secundo ratione, quia satisfactio est pars Sacramenti, ut est de fide; sed Sacerdos tenetur facere, quantum est in se, ut Sacramentum non solum substantialiter, sed etiam integre fiat, nec fit integre, si deficiat satisfactio, quæ est pars integralis: ergo tenetur ex parte sua satisfactionem imponere. Tenetur autem ad id sub gravi; quandoquidem etiam in judiciis humanis defectus pœnitentiæ est gravis defectus, quoties scilicet punitio vel esset nulla, vel valde minor delicto. Putat tamen optime de Lugo, quod sicut si pœnitens levissimam pœnitentiam non implet, peccaret tantum venialiter, ita Confessarius solum venialiter peccaret, si pro venialibus, vel pro mortalibus sæpe confessis levissimam pœnitentiam, quam deberet injungere, non injungeret; idque propter levitatem materiæ.

Aliquando tamen per accidens non tenetur Confessarius pœnitentiam injungere. Primo, verbi gratia, si pœnitens sit morti proximus, nec ullam possit pœnitentiam implere, nec acceptare; si enim posset saltem vel tondere pectus, vel invocare Sanctissima nomina, Jesus, Maria, hoc satis esset.

Q

Se.

Secundo ; si Confessarius ex ipsamet confessione , ex materia , & signis a poenitente exhibitis prudenter colligat , ipsum jam satisfecisse abunde pro suis peccatis , puta si quis confiteretur peccata levissima cum contritione maxima , & post graves poenas ab ipso in satisfactionem oblatas ; In his enim casibus aequitas Judicis postulat , ut qui jam adaequate satisfecit , ad ulteriorem poenam non obligetur ; Praeterquamquod cessat finis satisfactionis injungendae . Neque dicas , quod in tali casu Sacramentum careret parte integrali . Nam hoc est falsum ; quia in tali casu ipsamet confessio facta cum tali dolore continet etiam satisfactionem ; Etenim ipse dolor est quaedam poena peccati voluntaria , atque adeo ipse dolor continet aliqualem satisfactionem ; unde Sacramentum non careret parte sua integrali : Non nego tamen , consultius esse levissimam aliquam poenitentiam in similibus casibus injungere .

Tertio ex Fagund. , & Tamb. ; quando scrupulosus sapiens intra horam redit ad Confessionale cum iisdem fere culpis , ut saepe absolvatur , potest relinqui impositio novae poenitentiae , quia supponitur satis imposita in praecedentibus .

Quarto , quando Confessor praevidet fore , ut poenitens non sit executurus poenitentiam gravem , satius est modicam injungere , indicando illi , quanto majorem in altera , & in hac vita mereatur : Etenim olim pro quovis mortali publico in foro externo saltem septennii poena ex usu Ecclesiae injungebatur ; & in altera mortale meretur poenam aeternam : Cum autem Sacramentum poenitentiae debeat esse medicina , attendenda est fragilitas poenitentis , & illae poenitentiae injungi debent , quae deserviunt ad curationem ; Careritque facile accideret , ut , imposita gravi poenitentia ,

poenitens vel illam non impleat , vel confessionem deinceps fugiat , vel Confessarios quaerat ineptos , qui eum curare nesciant . Quare , ut bene notat de Lugo disp. 25. sect. 5. num. 60. , in dubio inclinandum est in partem benigniorem , in qua minus est periculi ; & suppleatur , si commode possit , defectus poenitentiae usu indulgentiarum , qui vel consulatur , vel imponatur . Ex D. Th. enim in 4. disp. 17. debet esse confessor dulcis , affabilis , suavis , prudens , discretus , pius , atque benignus .

Et Suar. advertit , in hoc Sacramento spectandam esse magis salutem poenitentis , & ejus emendationem , quam satisfactionem pro culpa : Unde ex Con. , & Hent. , si poenitens dicat , se non posse exequi poenitentiam aliquam mediocrem , sed velle exequi parvam , Confessarius potest acquiescere ; quia medicus solet remissius agere cum agro , qui non potest ferre rigorem medicaminum . Et quamvis debeat illum monere de gravitate poenae , quam meretur , non tamen ita ut in nimiam dejectionem , & diffidentiam incidat ; prout advertit Polancus . Et ratio horum omnium est , quia nisi poenitens curetur , actum est jam de ejus salute : Contra vero , nisi satisfaciatur in hac vita , poterit in altera satisfacere , & salvari ; ergo emendatio potius poenitentis attendenda est , quam satisfactio .

Quinto , quando quis lucratus est indulgentiam plenariam , poterit dimitti sine poenitentia satisfactoria ; esse non debeat dimitti sine poenitentia medicinali , si ea indigeat ; Ita Lug. , Gran. , & alii contra Valent. , Marchant. , Averf. apud Dian. part. 9. tract. 6. resol. 36. : Et ratio est , quia per indulgentiam plenariam adaequate satisficit debito poenae ; Unde Bonifac. VIII. , ut refert Glossa apud Tambur. , nolebat injungi poenitentiam

tiam iis, qui Jubilæum anni sancti lucrabantur. Et D. Th. in 4. dist. 20. quæst. 1. art. 3. docet, esse de consilio pœnitentiam satisfactoriam implere, quando quis plenariam indulgentiam lucratur. Immo Lug. disp. 27. sect. 2. num. 24. putat, eum, qui lucratur indulgentiam plenariam non obligari ad pœnitentiam, etiamsi detur in medicinam, quia medicus non præcipit, sed suadet remedium, & solus iudex præcipit pœnam; Quare si non tenetur pœnitens ratione indulgentiæ ad pœnam, quæ præcipitur, nec tenebitur ad medicinam, quæ solum suadetur; nisi forte aliquando ad illam obligetur jure naturali, ne facile relabatur. Equidem tamen censeo, pœnitentem ad implendam pœnam medicinalem omnino teneri; quia in hoc Sacramento Medicus ex potestate clavium pœnam medicinalem non suadet tantum, sed etiam præcipit, ut executioni mandetur.

II. Quæritur secundo; Num pœnitentia injungenda sit sub præcepto; an possit etiam sub consilio?

Respondeo cum Lug. Vasq. Con., & aliis contra nonnullos cum Fagund. debere universim injungi per modum præcepti: Quamvis probabile etiam sit, posse aliquando saltem partem aliquam Pœnitentiæ injungi per modum consilii, dicendo, si vis relaxationem pœnæ ex opere operato facias hoc, aut illud: Et probabile etiam est ex Suar., Medin., Tambur., Dian. part. 4. tract. 4. resol. 82., contra Vasq., posse aliquando pœnitentiam gravem pro peccatis gravibus imponi, obligando pœnitentem ad illam sub veniali.

III. Præterea juxta multos Auctores a Tambur. laudatos probabile est, ad pœnitentiam gravem impositam pro venialibus, vel pro mortalibus alias rite confessis de facto obligari pœnitentem tantum sub levi: sed proba-

bilius est ex Suar., & Laym. apud Dian. part. 3. tract. 4. resol. 136. pœnitentiam gravem universim imponi, & debere imponi sub obligatione gravi; non quidem quia ceteroqui deficeret Sacramenti pars integralis; (nam sic ne levis quidem pœnitentia omitti posset sine culpa gravi, quod nemo dixerit) sed ratio est, tum quia confessarius imponit pœnam ut iudex: Sic autem semper pœnam imponit obligando, & coarctando reum: Tum etiam quia Confessarius imponit pœnam, ut puniat peccata; qui autem suadet, & non præcipit, non punit ipse, sed hortatur alium, ut ipse se puniat; Unde Trident. dicit, pœnitentiam imponi ex potestate clavium, quæ non solum est potestas solvendi, sed etiam ligandi, seu obligandi; atque adeo obligari debet pœnitens ad pœnitentiam.

Ex dictis infertur, quamvis ex auctoritate D. Thom. probabile sit per illa verba, quæ profert Confessarius, *Quicquid boni feceris, & mali patienter sustinueris*, elevari posse ad satisfaciendum ex opere operato omnia opera bona, & mala pœnæ tolerata a pœnitente, non excusari tamen Confessarium ab imponendis gravibus pœnitentiis pro gravibus culpis; quod bene advertit Lug. disp. 25. sect. 4.; tum quia frustra tam gravibus verbis locutum esset Trident. de impositione pœnitentiæ, si vi illorum verborum, quæ in omni fere confessione apponuntur, cessaret ea obligatio; tum etiam quia probabilius est, quod virtute clavium non eleventur opera pœnitentis ad satisfaciendum pro peccatis per illa verba deprecatoria, cum ad nihil obligent pœnitentem; Nam virtus clavium tunc elevat, cum ligat; ergo si illa verba ad nihil obligant, nec elevant.

IV. Quæritur tertio; Quanam opera pro pœnitentia injungi possint?

Q 2

Re-

Respondeo; quodcumque opus bonum; quia quodcumque est de se satisfactorium.

Primo itaque imponi potest opus internum, ut docent Con., & Hurt. contra Marat., & alios apud Dian. part. 4. tract. 4. resol. 24.; sufficit enim, ut opus internum fiat sensibile per externam impositionem, & acceptationem, ut possit esse pars Sacramenti sensibilis.

Secundo, opera alias praecepta; ut audire sacrum die festo, jejunare in Quadragesima, vel aliud opus praestare, ad quod ex voto, verbi gratia, poenitens tenetur; ut communiter docent Doctores cum Suar., Laym., Valsq. contra Nugn., qui putat id esse mortale, si confessio sit de mortalibus. Ratio doctrinae est, quia cum per huiusmodi opera satisfaciamus ex opere operantis, nulla est ratio, cur virtute clavium non possint elevari ad satisfaciendum ex opere operato. Imo cum doceat Trident. sess. 14. cap. 9. mala, quae patimur necessario, ut paupertatem, aegritudines, &c., posse esse satisfactoria ex opere operantis, si voluntarie a Deo suscipiantur, & patienter tolerantur; hinc sequitur, posse spontaneam tolerantiam huiusmodi poenarum injungi pro poenitentia; Ita ut non solum satisfaciamus per actus internos, quibus patienter huiusmodi mala toleramus, sed etiam, (ut docent Suar., Lug. ex D. Th. in 4. quaest. 1. art. 4.) per illa flagella extrinsecus inflata; cum hoc ex Trident. sit maximum divini amoris erga nos argumentum. Unde fit, ut quamvis decursu temporis poenitens non toleret cum patientia huiusmodi flagella, (ut aegrotus, aut qui in irremediis versatur) adhuc satisfaciat per illam acceptationem huiusmodi flagellorum, quam habuit acceptando sponte poenitentiam injunctam.

Advertendum tamen, convenientius esse, uti opera ceteroqui indebita pro poenitentia imponantur; quia quod non habet novum gravamen non videtur habere rationem poenitentiae; Imo ex Suar. disp. 38. sect. 6., quoties confessarius opus aliquod injungit, censetur, nisi aliter se explicet, injungere opus ceteroqui indebitum. Unde si quis crastina tenetur ex voto jejunare, & habuit pro poenitentia jejunium, non satisfacit applicando jejunium crastinum. Quod si imponatur jejunium singulis sabbathis unius anni, quamvis sabbatha, verbi gratia, quatuor temporum, & quadragesimae teneatur jejunare, in tali casu haec, & non alia jejunia debent poni pro poenitentia; & si ea omittantur, peccabitur ex duplici titulo in confessione aperiendo, ut notat Lug. disp. 25. num. 67.

Tertio, ex Lug., Dian. part. 3. tract. 4. resol. 54. contra Vegani, & Sanc. disp. 27. potest injungi opus pro defunctis applicandum, tam secundum impetrationem, quam secundum satisfactionem: Tum quia ipsa voluntas applicandi opus pro defunctis est satisfactiva pro poenitente: Tum etiam, quia etiam si applicetur pro defunctis ipsa voluntas applicandi illis opus injunctum, quatenus ex opere operantis est satisfactiva, adhuc tamen remanere potest pro ipso poenitente satisfactio operum injunctorum, in quantum per Sacramentum elevatur ad satisfaciendum ex opere operato, ut docet Lug. disp. 25. num. 62.

Quarto, potest imponi pro poenitentia opus bonum per alium ponendum; verbi gratia, ut curet poni jejunium, vel eleemosynam, vel celebrari Missam ab alio, &c.; tum quia ipsa procuratio talis operis quaedam satisfactio est; tum etiam quia, ut docet Suar. disp. 8. sect. 1. contra Valsq.

Vasq. ipsa satisfactio per alium facta elevari potest virtute clavium, ut ex opere operato proffit pœnitenti, qui illam procurat.

Denique non debet imponi pœnitentia publica, ex qua suboriri possit dubitatio prudens, quod pro gravibus peccatis occultis pœnitenti sit imposita; quia hoc esset revelare confessionem: Potest tamen pro peccatis publicis imponi pœnitentia publica; præsertim ex consensu pœnitentis. Immo debet aliquando pœnitens talem pœnitentiam acceptare ad tollendum scandalum, quod dedit; nisi ex rationabili causa excusandus videretur.

Adverto hic, eas debere imponi pœnitentias, quæ potius juvent ad præservandum a peccatis futuris, quam ad satisfaciendum pro præteritis; Quamvis a Confessario, Medico simul, & Judice utrumque spectandum sit, ex Trident. sess. 14. cap. 8.; unde satius est injungere aliquas mitiores post aliquod temporis intervalum continuandas, quam asperiores statim exequendas.

V. Quæritur demum; Possitne pœnitentia post absolutionem injungi?

Respondeo, posse, quoties non est probabile periculum, quod eam pœnitens non sit acceptaturus, ut docet Dian. par. 5. tract. 13. resol. 36.; Consuetudo enim imponendi illam ante absolutionem non videtur obligatoria.

ARTICULUS II.

De Pœnitentia a Pœnitente adimplenda.

- I. Num possit pœnitens recusare pœnitentiam, ut illam in Purgatorio luat?
- II. Quamdiu possit pœnitens impositam pœnitentiam differre?
- III. Poteritne pœnitentia executioni man-

dari, dum aliud præceptum impletur?

- IV. An etiam sub mortali teneatur pœnitens exequi circumstantias pœnitentia impositas?
- V. Num a substantia pœnitentia imposita deobligetur pœnitens, quando est impotens ad circumstantias?
- VI. Ad quid tenetur pœnitens, si pœnitentia obliviscatur?
- VII. Num possit aliquando pœnitens per alium implere pœnitentiam impositam.

I. Quæritur primo; Utrum pœnitens teneatur pœnitentiam acceptare, & implere, an possit velle in Purgatorio satisfacere?

Respondeo cum communi Doctorum teneri; tum quia tenetur Sacramentum ex parte sua pœnitens perficere, atque adeo satisfactionem ponere, quæ est pars Sacramenti; tum etiam quia cum possit, & debeat ex Trident. Sacerdos ligare, seu pœnitentiam sub obligationem injungere, consequenter tenetur pœnitens illam acceptare, & implere; Dummodo ea non sit irrationabilis, ut esset ingressus in religionem, vel pœnitentia publica, quæ nimis dura censeatur; vel longa peregrinatio infirmo, vel gravis eleemosyna facienda a paupere. Victoria, & Vasq. apud Tambur. docent, esse de fide post Trident., quod Sacerdos ad aliquam pœnitentiam pœnitentem possit obligare; & Suar. putat oppositam sententiam esse temerariam: Aliqui tamen post Trident. oppositam sententiam putant probabilem, quia non est verisimile, quod Trident. voluerit damnare opinionem, quam sequebantur gravissimi auctores, Scot., Medin., Armil, Grabriel, & alii apud Tambur. Immo Cajet. laudatus a Lug. disp. 25. num. 68. putat, non solum non esse obligationem sub mortali acceptandi pœ-

pœnitentiam, sed nec implendi acceptatam; quia potest pœnitens esse paratus satisfacere in Purgatorio pro peccatis. Quicquid itaque sit de hac sententia, quæ communiter rejicitur, certum est, quod si nolens acceptare pœnitentiam, etiam levem, daret signum non veri doloris, non esset absolvendus; Secus non esset sine absolutione dimittendus: Præsertim si possit illi imponi lucratio alicujus indulgentiæ. Pœnitens autem licet possit pro libito alium adire, quando pœnitentia est irrationabilis, non tamen quando est intra limites prudentiæ, & Christianæ charitatis; quia est contra reverentiam Sacramento debitam illud sine rationabili causa relinquere inchoatum. Ita communiter Doctores cum Suar. disp. 38. sect. 72. Qui etiam docent, obligationem implendi pœnitentiam de se esse gravem; nisi vel parvitas materiæ excuset, ut si quis omittat unum Miserere, vel pœnitentia, licet gravis, injungatur vel pro solis venialibus, vel pro mortalibus alias confessis. Nam etiam in hoc casu probabile est, esse tantum veniale pœnitentiam non exequi; quamvis probabilius sit esse mortale ratione materiæ gravis ad Sacramentum spectantis.

II. Quaritur secundo; Quando nam teneatur pœnitens exequi pœnitentiam impositam?

Respondeo: Si designetur a Confessario tempus, debet eo tempore impleri; quandoquidem potest tum substantia, tum circumstantia operis cadere sub præceptum; Excusatur tamen communiter pœnitens a mortali, si ultra tempus designatum differat illam; quia communiter præceptum Confessarii cadit potius in rem exhibendam, quam in tempus; & proinde potest aliquando ex rationabili causa licite differri: Quacumque tamen de causa differatur, debet post-

ea impleri: Quicquid in contrarium doceat Amicus, quia præceptum per se cadit in substantiam operis, ut diximus; in tempus vero, tanquam in circumstantiam accidentalem, & terminus designatus a Judice non est terminus finiendi obligationem, sed terminus, ultra quem non debeat differri executio.

Quod si nullum determinatum sit a Confessario tempus ad pœnitentiam exequendam; Dian. part. 1. tract. 15. resol. 53., & Fernand. putant, differri posse ad annum, sicut obligationi confitendi satisfieri potest post annum. Hæc tamen opinio jure merito videtur Tambur. nimis laxa; etenim qui vovit, se ingressurum in aliquam religionem, juxta communem Doctorum mentem, ita debet statim moraliter implere votum, ut non possit universim differre ingressum ultra sex menses; quomodo ergo in adimplenda pœnitentia poterit permitti dilatio unius anni? Quare probabilius dicendum cum Lug. disp. 29. n. 92. per se loquendo debere impleri, quamprimum commode moraliter potest, sicut obligat votum: Unde tandem differri potest pœnitentia, quamdiu impletio voti facti sine temporis designatione: In materia autem de voto docent communiter, probabile esse non censerit mortale dilationem, quoties dilatio non est nimia, & per dilationem non minuitur res promissa; (ut minueretur tardus ingressus in religionem) & ideo in casu nostro non fert mortale dilatio pœnitentiæ, quoties dilatio non est nimia, nec minuit rem injunctam; Sicut illam minueret, si pœnitentia esset medicinalis, vel si immineret periculum oblivionis, aut impotentia illam implendi.

III. An autem possit pœnitens eo tempore pœnitentiam implere, quo exequitur aliud opus de præcepto?

Verbi

Verbi gratia, an possit recitare ro-
farium injunctum, quando die festo
audit Missam? Docent communiter
posse, quando pœnitentia, & opus
præceptum non se invicem excludunt;
ut non se excludunt auditio missæ,
& recitatio coronæ.

IV. Queritur tertio; An ad cir-
cumstantias pœnitentiæ impositæ te-
neamur sub mortali? Verbi gratia,
ad recitandam coronam ante talem
imaginem, vel flexis genibus &c.

Respondeo cum Lug. distinguendo;
sicut cum Sanch. l. 4. in Decalogum
cap. 1. distingui solet in materia de
voto: Vel enim res promissa, & in-
juncta est gravis, & circumstantia
est levis; ut in casu adducto recita-
re coronam ante talem imaginem;
& ad talem circumstantiam tenetur
pœnitens sub veniali: Vel circumstan-
tia etiam est gravis, ut aliquibus vi-
detur coronam recitare flexis geni-
bus; & ad illam obligatur sub mor-
tali.

V. Hinc inferitur, quid dicendum
ad hoc aliud quæsitum; An liberetur
pœnitens ab obligatione implendi
pœnitentiam, quando impotens est
ponere circumstantiam impositam?
Verbi gratia, liberaturne ab obliga-
tione recitandi coronam, si non pot-
est illam recitare flexis genibus, pro-
ut est impositum? Responsio desu-
menda est ex paritate voti, & ulti-
mate ex intentione confessarii pœni-
tentiam imponentis, ut docet Lug.
disp. 25. num. 94. Si enim ex con-
jecturis habetur, Confessarium voluisse
obligare ad substantiam operis,
etiamsi non possit impleri circumstan-
tia, tunc debes ponere substantiam,
quam potes; secus vero non item.

VI. Queritur quarto; si Pœnitens
pœnitentiæ obliviscatur, ad quid te-
netur?

Respondeo ex Tambur., & Lug.
teneri dumtaxat memorem confessa-

rium consulere, si commode potest,
& pœnitentia sit gravis; secus ad ni-
hil tenetur; quia ex Vasq. nullum præ-
ceptum, dum ignoratur, obligat. Id-
que verum est, etiamsi culpabiliter
oblitus sit pœnitentiæ; non enim te-
netur iterum eadem peccata confite-
ri, ut aliam pœnitentiam accipiat,
(ut quidam voluerunt) quamvis te-
neatur oblivionem culpabilem confi-
teri, si culpabiliter sit oblitus.

VII. Queritur quinto; An possit
pœnitens pœnitentiam injunctam per
alium implere?

Respondeo, duplicem posse esse sen-
sum quæsitum; Primo, an pœnitens
possit pro suo libito pœnitentiam sibi
injunctam per alium implere; & id
certe non licet, ut constat ex propo-
sitione 15. damnata ab Alex. VII. quæ
habet: *Pœnitens propria auctoritate
subsistere sibi alium potest, qui loco
ipsius pœnitentiam adimpleat.* Et ratio
est, quia si pœnitenti impositum est,
ut ipse jejundet, oret, eleemosynam
eroget, tenetur ipse hoc præstare: Ad-
verte tamen, ipsum censeri eleemosy-
nam facere, etiamsi per servum faciat;
secus vero si roget alium, ut ille fa-
ciat eleemosynam de suo. Secundus
sensus potest esse; An id fieri posset
de consensu confessarii? Et respondeo
cum Suar. ex dictis affirmative: Pot-
est enim, verbi gratia, consentire con-
fessarius, ut pœnitens satisfaciatur per
jejunium, quod ab alio procuret. Et
ratio est, quia præceptum hoc pendet
a voluntate Confessarii, adeoque sa-
tisfit præcepto, quoties juxta volun-
tatem confessarii impletur; Unde fit,
posse confessarium adjuvare pœniten-
tem in satisfaciendo, & offerre in
satisfactionem propria jejunia.

Neque dicas, talem pœnitentiam
per alium impletam non posse esse
partem Sacramenti, & sic non esse
satisfactionem Sacramentalem. Re-
spondet enim Suar. disp. 38. sect. 9.
else

esse aliquammodo partem Sacramenti, quatenus aliquammodo est poenitentis; sicut enim potest quis per interpretationem confiteri sacramentaliter; ita potest sacramentaliter satisfacere per alium. Ex quo inferitur, quod non solum ipsa procuratio jejunii alieni, sed etiam jejunium alienum probabiliter elevetur in tali casu ad praestandos suos effectus ex opere operato; ut docet Suar. contra Vasq. Monet tamen eximius doctor, hunc modum imponendi poenitentiam non esse in Ecclesia usitatum, nec debere sine rationabili causa a Confessario adhiberi.

ARTICULUS III.

De Commutatione Poenitentiae.

- I. Num liceat poenitenti impositam poenitentiam in graviolem commutare?
- II. Utrum deobligetur a poenitentia imposita, qui plenariam indulgentiam lucratur?
- III. Num possit secundus confessarius non auditis peccatis poenitentis commutare in lucrationem indulgentiae plenariae poenitentiam a primo confessario impositam?
- IV. Poterit aliquando solum ratione Episcopi poenitens sibi poenitentiam commutare.
- V. Idem confessarius, qui poenitentiam imposuit, potest illam extra confessionem commutare. Alter vero confessarius non nisi intra Confessionem: Et probabiliter cum sola confusa notitia peccatorum, pro quibus ea fuit imposita.
- VI. Non solum confessor aequalis, sed etiam inferior commutare potest poenitentiam a superiore impositam pro reservatis.
- VII. Non potest tamen simplex Sacerdos commutare poenitentiam a

confessario impositam pro moribus.

I. **Q**uæritur primo; An possit ipse sibi poenitens poenitentiam commutare in graviolem?

Respondeo negative cum communi contra Villalob. & alios apud Dian. part. 3. tract. 4. resol. 53. qui putant cessare obligationem poenitentiae, quoties vel per indulgentiam plenariam, vel alia via per operationes satisfactorias adæquate satisficit pro culpis confessis. Et Dian. part. 1. tract. 15. resol. 53. ex Portel. docet, probabiliter esse, posse poenitentem auctoritate propria commutare sibi poenitentiam in quodcumque aliud opus evidenter melius; sicut potest votum sibi commutare. Admitto equidem cum communi, cessare obligationem poenitentiae, quæ non fit pure medicinalis, quoties quis indulgentiam plenariam lucratur; quia cessat finis poenitentiae impositæ, ut fuse ostendit Lug. disp. 27. num. 32. advertens tamen in praxi non facile hanc sententiam admittendam; tum quia facile indulgentias plenarias variis causis non lucramur; tum pariter, quia fere semper poenitentiae, quæ solent imponi, sunt etiam medicinales; tum demum, ne desit meritum, quod magnum quidem est in executione poenitentiae, quæ virtute clavium elevatur ex opere operato ad gratiam producendam, ut supra diximus: Censeo nihilominus, non cessare obligationem poenitentiae per quodcumque aliud opus praestantius, quod ponatur a poenitente; quia cum de nullo alio opere certum sit, quod omnino satisficiat pro culpis commissis, sicut est certum de indulgentia plenaria; idcirco semper habetur obligatio obediendi præcepto confessarii. Quandoquidem illa solum operatio meritoria, quæ a confessario im-

ponitur, elevatur virtute clavium ad satisfaciendum pro culpis ex opere operato.

Ratio ulterior doctrinæ est; quia universim subditus non potest commutare opus impositum in aliud præstantius: Verbi gratia, auditio missæ imposita die festo, & abstinencia a carnibus die veneris non potest a nobis commutari in quodcumque aliud opus præstantissimum; Nec sufficit ratihabitio superioris, ad quam Villalob. confugit; ergo cum pœnitens respectu confessarii se habeat ut subditus, non potest auctoritate propria pœnitentiam in quodcumque aliud opus commutare: Præsertim quia opus a pœnitente subrogatum non haberet rationem satisfactionis Sacramentalis.

II. Hoc autem non militat relate ad indulgentiam plenariam, ratione cuius potest deobligari pœnitens a pœnitentia satisfactoria, non tamen a medicinali, ut ostendimus in Opusc. de Jubilæo. Ratio est, tum quia confessarius in tantum potest præcipere pœnitentiam, in quantum illa est necessaria ad satisfactionem; ergo cum per indulgentiam plenariam abunde satisfiat, cessat obligatio talis præcepti; ut proinde D. Th. dicat, pœnitentiam in eo, qui indulgentiam lucratur, esse materiam de consilio; Tum etiam quia qui loco pœnitentiæ vult indulgentiam lucrari, non ipse sibi pœnitentiam commutat, sed Pontifex, qui concedendo indulgentiam tribuit facultatem extinguendi debitum pœnæ, quod erat fundamentum talis obligationis.

III. Et hinc sequitur, quod si potest pœnitens, a fortiori poterit alius confessarius etiam extra confessionem sic commutare pœnitentiam, seu potius ostendere pœnitenti modum, quo possit se eximere ab obligatione pœnitentiæ, quam nimis duram putat;

Part. VI.

& consequenter eximitur ille ab obligatione repetendi eadem peccata, ut in nova confessione nova pœnitentia sibi imponatur. Quod tamen solum est verum de pœnitentia satisfactoria, non de præservativa; & quia pœnitentiæ, quæ nunc solent imponi, ut notat Suar., sunt adeo leves, ut vix sufficiant ad præservationem, & curationem, idcirco perraro ad praxim isthæ doctrina deservit.

Oppones; Potest vovens commutare sibi opus promissum in aliud æquale, aut melius; ergo etiam pœnitens potest sibi pœnitentiam commutare saltem in opus præstantius.

Respondeo cum Suar., nego consequentiam, admissio antecedente. Disparitas est primo, quia votum in sua origine pendet a voluntate voventis; præceptum vero pœnitentiæ a voluntate confessarii; ergo illud potest a voluntate voventis commutari, hoc vero a voluntate confessarii. Secundo, quia materia subrogata voto adhuc pertinet ad religionem: Contra vero pœnitentia subrogata non pertinet ad obedientiam debitam confessario, nec ad satisfactionem Sacramentalem. Tertio, quia votum est promissio facta Deo de opere ipsi grato; atque adeo includit hanc conditionem, nisi exhibuero aliquid Deo gratius; Etenim, ut Juristæ docent, *Non infringit promissum, qui illud commutat in melius*, ex cap. *Pervenit de Juramento*. At res præcepta hanc tacitam conditionem non includit.

IV. Adverte tamen, posse aliquando pœnitentem benigne interpretari mentem confessarii, Verbi gratia, si debeat in pervigilio alicujus Sancti jejunare, nec possit sine gravi detrimento, aut incommodo tunc poterit vel jejunium differre, vel in aliud opus commutare, non quidem vi licentiæ præsumptæ, aut ratione ratihabitiois de futuro, quatenus si id peteretur a

R con-

confessario, certe concederetur; cum in actibus judicialibus non iufficiat rati habitio de futuro, seu licentia conditionata, & praesumpta, ut dicemus cum de Jurisdictione Confessarii; sed ratione Epichejæ, quatenus in rebus arduis benigne possumus aliquando voluntatem legislatoris interpretari; quod scilicet nolit pro tali circumstantia rigide obligare: Quamvis in tali casu opus subrogatum non eleveur ad operandum effectum ullum ex opere operato; non enim est pars materialis Sacramenti, cum non sit satisfactio a confessario imposita.

V. Quæritur secundo; An possit idem, vel alius confessarius pœnitentiam impositam commutare? Quod si possit, num intra, an extra confessionem? Auditivne iterum peccatis, propter quæ fuit imposita pœnitentia, an non auditis?

Dico primo, potest idem confessarius, qui pœnitentiam imposuit, illam commutare, etiam extra confessionem. Ita communiter Doctores. Et ratio est, quia sicut potest illam injungere post absolutionem, ut supra diximus; ita etiam extra confessionem potest illam commutare. Non tamen sine causa, & pro libito, nec sine consensu pœnitentis, ut notat Valerus; quia sententia semel legitime prolata, & acceptata transit in rem judicatam, quasi per modum contractus, ut docet Lug. disp. 25. num. 113.

Dubium est, intra quod tempus commutari possit post confessionem? Et licet varii varia: equidem cenfeo cum Sot., Suar., Lug., Tambur., etiam post longum tempus commutari posse: Sicut enim satisfactio, etiam post longum tempus posita, integrat Sacramentum, ita pariter impositio, vel commutatio pœnitentiæ potest ad idem Sacramentum integrandum pertinere, etiamsi post lon-

gum tempus habeatur: Vsq. tamen jure merito ad commutationem pœnitentiæ requirit, ut Sacerdos recordetur peccatorum confessorum, vel status pœnitentis: Lugo vero disp. 25. num. 112. requirit, ut saltem habeat confusam memoriam peccatorum, pro quibus fuit imposita pœnitentia; quia hic actus est jurisdictionis, & iudicii; & consequenter procedere debet ex notitia causæ. Aliquando tamen ipsa pœnitentia commutanda dat sufficientem notitiam causæ, pro qua fuit imposita, unde possit commutari; & ideo quando pœnitens oblitus pœnitentiæ vult aliam sibi imponi; quamvis probabiliter, ut diximus, ad nihil teneatur, potest tamen ab eodem confessario vere commutari pœnitentia oblita in aliam; esto confusam tantum habeat memoriam peccatorum: Quod si nullatenus peccatorum, & pœnitentiæ impositæ Confessor recordetur, adhuc potest illum vel sine pœnitentia ulla dimittere, cum ad nihil teneatur; vel potest aliam levem injungere ad quietem pœnitentis.

Dico secundo; alius confessarius æqualis, si audiat eandem confessionem, potest intra forum Sacramentale pœnitentiam commutare, vel minuere. Ita communiter cum Suar. disp. 18. sect. 10. Ratio est, quia duo confessores æquales in hoc Sacramento se habent ut duo Judices, atque adeo potest pœnitens adire secundum confessarium, non per modum appellationis, ut opponunt Adversarii, sed per modum novi iudicii formandi: Unde sicut potest supra eadem peccata iterum confessa repeti absolutio, ita potest iterum proferri sententia, & pœna alia iterum infligi, non ad derogandum priori iudicio, sed ad consulendum pœnitenti, in cuius favorem talis repetitio conceditur.

Neque dicas, prius Sacramentum rema-

remanere mutilum, si pœnitentiâ tunc imposita non mandetur amplius executioni.

Nam, ut bene de Lugo, nihil detrahitur priori iudicio, quando ponitur executio sententiæ per commutationem sententiæ factæ in eodem Tribunali: sicut non derogatur promissioni factæ Deo per commutationem voti. Et quamvis in iudicio forensi fiat injuria primo iudici, si audeatur secundus Iudex æqualis pro iteranda sententiâ, & commutanda pœniâ; hoc tamen non accidit in iudicio Sacramentali, ut notat de Lug. quia iudicium Sacramentale totaliter ordinatur in bonum Rei. Advertendum tamen cum eodem Lug., quod debeat confessarius habere intentionem commutandi priorem pœnitentiâ, aliter utraque deberet poni, ut utrumque Sacramentum perficiatur.

Ex dictis sequitur, quod non possit secundus confessarius pœnitentiâ commutare extra confessionem; quia commutatio pœnitentiæ est actus jurisdictionis, & nova pœnitentiâ, quæ imponitur, est Sacramentalis; ergo in confessione Sacramentali fieri debet commutatio a secundo confessario: Contra vero ab eodem confessario potest fieri tum commutatio, tum etiam diminutio pœnitentiæ extra confessionem; sicut etiam post absolutiorem, ut diximus, potest pœnitentiâ imponi; quia totum hoc pertinet ad iudicium jam inchoatum in confessione præterita. Vota etiam possunt a quolibet habente potestatem ea commutandi extra confessionem commutari. Immo etiam si nulla præcesserit confessio: Sicut etiam extra confessionem conferri potest absolutio a censuris, quia licet huiusmodi sint actus iudicii, non tamen Sacramentalis.

Dubium est, an possit etiam secundus confessarius æqualis commu-

tare pœnitentiâ intra confessionem; non auditis tamen prioribus peccatis, pro quibus illa pœnitentiâ fuit imposita.

Negant posse Suar., Con., Fagund.; Et Vasq. addit, oppositam sententiâ nihil habere probabilitatis. Probabilem tamen esse, censet Lugo, & Tambur. ex Navar., Tolet., Sâ, Rodriq., aliisque, quos citat, & sequitur Dian. part. 1. tract. 15. resol. 53., tum quia ea est praxis confessoriorum, tum quia gravissimum est onus repetere confessiones pro commutatione pœnitentiæ, quæ non facile poni potest; tum demum quia in tantum non posset commutari pœnitentiâ, non auditis peccatis, pro quibus fuit imposita, in quantum ferri non potest actus judicialis, incognita causa; Atque sufficienter ad commutationem pœnitentiæ habetur cognitio confusa peccatorum, quæ colligitur tum ab ipsa pœnitentiâ, tum a statu præsentis pœnitentis; (sicut passim quando pœnitentiâ injungitur, non nisi confusa cognitio peccatorum habetur a Confessario, quamvis pœnitens illa distincte recensuerit, ut notat Lug. disp. 25. n. 109.) ergo potest a secundo Confessario commutari pœnitentiâ, non auditis prioribus peccatis, pro quibus fuit imposita. Præterquamquod confessarius, cum sit Iudex, & Medicus pœnitentis, potest de tota simul causa iudicare, dum iudicat hic, & nunc non expedire pœnitentiâ priorem pœnitentiâ, quia difficulter illam explebit. Et ad facilitandum usum tanti Sacramenti advertit Tambur., iustam esse causam commutandi pœnitentiâ, non solum si dicat pœnitens vel non posse, vel cum difficultate posse illam exequi, sed etiam si videat, pœnitentem illam non implevisse. Et quod dicitur de pœnitentiâ vindicativa, dicitur etiam de medicinali, dummodo medicinalis etiam

in medicinalem commutetur, prout hic, & nunc expedire videbitur.

VI. Dico tertio; non solum secundus Confessarius aequalis potest poenitentiam ab aequali confessario impositam intra confessionem commutare; sed etiam Confessarius inferior commutare potest poenitentiam impositam pro reservatis a Confessario superiore. Ita Vasq. quaest. 9. art. 2. dub. 3., Fagund., Valent., & alii contra Suar., Filiuc., Lug. Et ratio est, quia reservatio casuum solum efficit, ut non possint peccata ab inferiori absolvi; quando autem sunt absoluta, poenitentia pro illis imposita non est amplius reservata, ita ut non possit ab inferiore ex iusta causa commutari. Quod patet paritate voti reservati: Si enim hoc commutetur ab habente potestatem in aliud opus non reservatum, hoc non evadit reservatum; Verbi gratia, si votum castitatis a Pontifice commutetur in jejunia, haec deinde poterunt ab Episcopo commutari in aliud opus, quamvis non possit Episcopus votum castitatis commutare.

Confirmatur primo, quia peccata reservata semel absoluta a superiore poterunt iterum ab inferiore absolvi sacramentaliter; ergo etiam potest poenitentia pro illis a superiore imposita commutari ab inferiore in eodem foro Sacramentali.

Confirmatur secundo, quia in dubio, an peccatum aliquod sit reservatum, non censetur reservatum, eo quod stat in possessione libertas, seu potestas absolvendi; & universim in dubio melior est conditio possidentis; ergo pariter, si dubitatur, an poenitentia imposita pro reservatis sit & ipsa reservata, censendum non esse reservatam, sed posse etiam ab inferiore commutari, quia pariformiter stat in possessione libertas, seu potestas in quolibet confessario commutandi poenitentias, donec constet de

earundem reservatione.

Neque dicas primo; Inferior non potest praecipuum, & sententiam superioris commutare; ergo neque poterit commutare poenitentiam ab eo praecipuum.

Nam (ut respondet Vasq. loc. citat. num. 10.) Superiores non reservant peccata, quasi eorum potestas sit superior in absolvendo a peccatis, & in imponenda poenitentia, sed quia limitant materiam subjectam aliis Sacerdotibus; unde ea limitatione sublata per absolutionem Superioris, inferior non proprie mutat sententiam superioris, sed commutat ex iusta causa in foro Sacramentali sententiam latam ab habente aequalem potestatem. Quare concessio antecedente, nego consequentiam; cum in tali casu superior non veniat in quantum superior.

Neque dicas secundo. Finis reservationis, ut docet Trident. sess. 14. cap. 7., est, ut majorum criminum iudicium, & medela reservetur superiori, & prudentiori ad populi disciplinam, quod fit per poenitentias a Superiore impositas; Atqui si posset Confessarius inferior commutare poenitentiam superioris, cessaret finis reservationis; ergo non potest inferior illam commutare.

Nam respondeo, finem reservationis esse, ut peccatores a gravioribus criminibus arceantur, dum sciunt, ea esse summis Sacerdotibus reservata, & ut pro iis graviora, & salubriora monita accipiant; quod spectat ad populi disciplinam: Non est autem finis reservationis, ut poenitentia a Superiore imposita sit immutabilis.

VII. Neque dicas tertio, quod si posset Inferior commutare poenitentiam a superiore impositam pro reservatis, posset etiam simplex Sacerdos commutare poenitentiam impositam a Confessario pro mortalibus; cum

cum ita se habeant mortalia absoluta a Confessario relate ad simplicem Sacerdotem, sicut se habent reservata absoluta a superiore relate ad confessarium inferiorem, qui non habet potestatem in reservata.

Nam, quamvis sequelam admittat Jo. Sancius cum Dian. part. 3. tract. 4. resol. 53. equidem cum Suar. illam nego. Et disparitas est, quia cum universim in dubio melior sit conditio possidentis, in dubio an poenitentia imposita pro reservatis sit & ipsa reservata, dicendum, non esse reservatam, atque adeo posse ab Inferiore commutari, quia stat in possessione

libertas, seu potestas commutandi in Inferiore, & dubitatur an per reservationem ea sit limitata: Contra vero in dubio an soli confessario competat potestas commutandi poenitentiam impositam pro mortalibus, nequit simplex Sacerdos eam commutare; quia non stat in possessione potestas eam commutandi, ita ut dubitetur, an ea sit limitata per reservationem, sed est in possessione preceptum, ne simplex Sacerdos ingerat se relate ad mortalia non alias confessus, atque adeo nec relate ad poenitentiam pro iisdem impositam.

Q U Æ S T I O VII.

De Forma Sacramenti Poenitentiae, quae est Absolutio.

Praecipua pars hujus Sacramenti est forma, ex Trident. sess. 14. cap. 3., utpote quae determinationem, ac perfectionem reliquis tribuit. De ea autem primo inquirendum, Quenam sit? Deinde, quandonam absolutio dari possit sub conditione, aut differri? Tertio, expediemus reliqua ad absolutionem pertinentia.

ARTICULUS I.

Quenam sit forma absolutionis?

- I. Invalida est absolutio, nisi forma absolutoria ore proferatur.
- II. Omnia Sacramenta voce humana conferri debent, circumscripto Matrimonio, quod sequitur naturam contractus.
- III. Quenam verba essentialiter ad absolutionem spectent?
- IV. Forma absolutoria non potest esse multipla; potest tamen esse aequivoca, & a circumstantiis ad sensum debent determinari.
- V. Nequit forma in hoc Sacramento deprecatorio modo conferri, ut in

Extrema Unctione: valide tamen, sed illicite conferretur absolutio per haec verba, Absolvatur Servus Christi.

VI. Quenam sit germanus sensus forma absolutoria?

VII. Num gratia conferatur post illa verba, Absolvo te, an vero post illa alia, A peccatis tuis?

I. **Q**uæritur primo, An forma absolutoria debeat humana voce proferri?

Respondeo cum communi affirmative; sic enim Christus Dominus instituit, & perpetua traditio, & consuetudo Ecclesiae demonstrat, & Concilia definiunt; Unde Clemens VIII. damnavit propositionem illam, quod sci-